

Kodeks spółek handlowych. Orzecznictwo Aplikanta

Wydanie 11.

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.) (wyciąg)

Artykuł 1. [Zakres regulacji; rodzaje spółek]

§ 1. Ustawa reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.

§ 2. Spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prosta spółka akcyjna i spółka akcyjna.

Spółka akcyjna prowadząca działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych określonych w ustawie z 24.4.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i niedziałająca w celu osiągnięcia zysku może nabyć status organizacji pożytku publicznego.

(uchwała SN z 13.1.2006 r., III CZP 122/05)

Artykuł 2. [Odesłanie do KC]

W sprawach określonych w art. 1 § 2 nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy KC. Jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy KC stosuje się odpowiednio.

Stosowanie przepisów o uchyleniu się od skutków złożonego oświadczenia woli – dopuszczalność uchylenia się przez współnika spółki handlowej od skutków oświadczenia woli złożonego tej spółce

Teza I (Legalis):

Potrzeba ochrony przed nieuczciwym zachowaniem uczestnika obrotu gospodarczego, jakim jest współnik (wspólnicy) spółki handlowej, przemawia za zastosowaniem wobec niego przez osobę dotkniętą tą nieuczciwością wszelkich środków, jakie przewiduje prawo. Nie można więc tej osobie odbierać najprostszej możliwości uwolnienia się od skutków złożonego oświadczenia woli, jakim jest na podstawie

przepisów Kodeksu cywilnego uchylenie się od tych skutków przez złożenie odpowiedniego oświadczenia, ze względu na działanie pod wpływem błędu lub zwłaszcza podstęp (art. 88 § 1 w zw. z art. 84 i 86 KC oraz art. 2 KSH).

Teza II (Biuletyn SN 2017, Nr 5):

Strona może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w wyniku podstępu także wtedy, gdy oświadczenie to dotyczy przystąpienia do spółki z o.o., objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki lub wniesienia wkładów na pokrycie obejmowanych udziałów, w tym praw do nieruchomości (art. 86 KC w zw. z art. 2 KSH).

(wyrok SN z 2.2.2017 r., I CSK 92/16)

Umowa opcji jako element spółki z o.o.

Celem gospodarczym opcji *put* nie jest zwykła sprzedaż udziałów dla osiągnięcia zysku, ale przede wszystkim wyjście ze spółki w odpowiednim z punktu widzenia sprzedającego momencie. Odmienność konstrukcyjna prawa opcji i roszczenia o zawarcie umowy przyrzeczonej nie przesądza o niedopuszczalności kwalifikacji opcji jako jednostronnie zobowiązującej umowy przedwstępnej.

(wyrok SN z 11.3.2016 r., I CSK 161/15)

Nierozpoznanie istoty sprawy ze względu na przyjęcie braku interesu prawnego; możliwość zaskarżenia uchwały również w przypadku zawieszenia w prawach członka zarządu

1. Oparcie rozstrzygnięcia sprawy na braku interesu prawnego – podobnie jak przy przyjęciu przedawnienia – bez przeprowadzenia postępowania dowodowego na istotne okoliczności sprawy i bez rozpoznania zasadniczych zarzutów w sprawie, stanowi klasyczny przypadek nierozpoznania istoty sprawy skutkujący uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

2. Tak samo jak w sytuacji odwołania z funkcji członka zarządu, również w przypadku zawieszenia w prawach członka zarządu ma on interes prawny w zaskarżaniu danej uchwały, skoro z zawieszeniem wiąże się niemożność sprawowania tej funkcji.

(wyrok SA w Krakowie z 17.11.2015 r., I ACa 1074/15)

Zobacz również:

– wyrok SN z 29.11.2001 r., V CKN 536/00.

Artykuł 3. [Umowa spółki handlowej]

Przez umowę spółki handlowej wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz, jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi, przez współdziałanie w inny określony sposób.

Sprzecznosc uchwały wspólników spółki z dobrymi obyczajami

Sprzecznosc uchwały z dobrymi obyczajami występuje, gdy w obrocie handlowym może być ona uznana za nieetyczną. Chodzi przy tym jednak raczej nie o ocenę z punktu widzenia etyki przeciętnego, uczciwego człowieka, lecz o oceny nastawione na zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania spółki pod względem ekonomicznym. Sprzecznosc uchwały z dobrymi obyczajami zachodzi, gdy uchwała godzi w pewne normy pozaprawne, obyczajowe, tworzące standardy uczciwego i zgodnego z zasadami racjonalnej gospodarki zachowania w działalności i funkcjonowaniu korporacji. Dobre obyczaje w stosunkach korporacyjnych przejawiają się między innymi w uczciwym współdziałaniu, zgodnym z istotą korporacji jako struktury zrzeszającej osoby dążące do określonego wspólnego celu (art. 3 KSH). Związani umową (statutem) wspólnicy (akcjonariusze) mają obowiązek lojalnego współdziałania i podejmowania działań korzystnych dla nich samych, jak i dla spółki. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać zachowania, które zmierzają do pokrzywdzenia jej członków, między innymi uchwały podjęte z naruszeniem wymagania lojalności wobec wspólników (akcjonariuszy), dotyczące uczestnictwa w zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu, naruszające zasadę *pacta sunt servanda* i umowy co do sposobu głosowania. Jeżeli uchwała godzi w interesy spółki, czy ma na celu pokrzywdzenie wspólnika (akcjonariusza), godzi najczęściej także w dobre obyczaje.

(wyrok SA w Katowicach z 16.12.2021 r., V AGa 290/21)

Brak możliwości żądania stwierdzenia nieważności decyzji w przypadku wadliwości czynności wniesienia wkładu przez wspólnika

Organ właściwy w sprawie obowiązany jest ustalić krąg podmiotowy w sprawie pozwolenia na budowę na podstawie art. 28 ust. 2 PrBud. Przy ustalaniu związany jest przepisami o następstwie prawnym, którego skutkiem prawnym jest utrata interesu prawnego. Ustalając interes prawny, sąd nie może wywodzić interesu prawnego z wadliwych czynności wniesienia wkładu (art. 3 KSH), które ma konsekwencje prawne przewidziane przepisami Kodeksu spółek handlowych. Z tych konsekwencji prawnych nie ma podstaw prawnych do wywodzenia interesu prawnego do żądania stwierdzenia nieważności decyzji, przyznającej określonemu podmiotowi uprawnienie na podstawie przepisów materialnego prawa administracyjnego.

(wyrok NSA z 6.2.2019 r., II OSK 602/17)

Niemożliwość osiągnięcia przez wspólników celu spółki jako ważna przyczyna uzasadniająca rozwiązanie spółki przez sąd

Celem każdej spółki handlowej zarówno osobowej, jak i kapitałowej, podobnie zresztą jak każdej korporacji, czyli zrzeszenia osób, jest dążenie do osiągnięcia wspólnego celu (art. 3 KSH). Chodzi tu zresztą nie tylko o cel gospodarczy, ale również społeczny, zaś podstawową cechą każdej spółki jest idea współdziałania wspólników (akcjonariuszy). Wspólnicy spółki z o.o. powinni dążyć do osiągnięcia wspólnego celu w całym okresie jej istnienia. Konsekwentnie więc sytuacja, gdy osiągnięcie celu spółki stało się niemożliwe, została w ustawie wskazana jako podstawowa „ważna przyczyna” rozwiązania spółki przez sąd (art. 271 pkt 1 KSH). W piśmiennictwie podkreśla się, że niemożność osiągnięcia celu spółki może być spowodowana konfliktem istniejącym między wspólnikami, gdy wskutek tarć między dwiema grupami wspólników o zrównoważonej liczbie głosów nie jest możliwe podejmowanie uchwał, co utrudnia prawidłowe funkcjonowanie spółki.

(wyrok SN z 10.4.2008 r., IV CSK 20/08)

Artykuł 4. [Słowniczek]

§ 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) spółka osobowa – spółkę jawną, spółkę partnerską, spółkę komandytową i spółkę komandytowo-akcyjną;**
- 2) spółka kapitałowa – spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, prostą spółkę akcyjną i spółkę akcyjną;**
- 3) spółka jednoosobowa – spółkę kapitałową, której wszystkie udziały albo akcje należą do jednego wspólnika albo akcjonariusza;**
- 4) spółka dominująca – spółkę handlową w przypadku, gdy:
 - a) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub**
 - b) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub**
 - c) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków rady nadzorczej innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub**
 - d) członkowie jej zarządu stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), lub**
 - e) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej albo na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub****

- f) wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej, w szczególności przez zawarcie między spółką dominującą a spółką zależną umowy przewidującej zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę;
- 5) spółka powiązana – spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik lub użytkownik, albo na podstawie porozumień z innymi osobami lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów albo akcji w innej spółce kapitałowej;
- 5¹) grupa spółek – spółkę dominującą i spółkę albo spółki zależne, będące spółkami kapitałowymi, kierujące się zgodnie z uchwałą o uczestnictwie w grupie spółek wspólną strategią w celu realizacji wspólnego interesu (interes grupy spółek), uzasadniającą sprawowanie przez spółkę dominującą jednolitego kierownictwa nad spółką zależną albo spółkami zależnymi;
- 6) spółka publiczna – spółkę w rozumieniu przepisów o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych;
- 7) instytucja finansowa – bank, fundusz inwestycyjny, towarzystwo funduszy inwestycyjnych, alternatywną spółkę inwestycyjną zarządzaną przez zarządzającego ASI w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, prowadzącego działalność na podstawie zezwolenia oraz takiego zarządzającego, zakład ubezpieczeń, zakład reasekuracji, towarzystwo emerytalne, fundusz emerytalny lub dom maklerski, mające siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej albo w państwie należącym do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD);
- 8) rejestr – rejestr przedsiębiorców;
- 9) głosy – głosy „za”, „przeciw” lub „wstrzymujące się” oddane podczas głosowania w sposób zgodny z ustawą, umową albo statutem spółki;
- 10) bezwzględna większość głosów – więcej niż połowę głosów oddanych;
- 11) sprawozdanie finansowe – sprawozdania finansowe w rozumieniu przepisów o rachunkowości;
- 12) wzorzec umowy – wzorzec umowy spółki udostępniony w systemie teleinformatycznym;
- 13) *(uchylony)*
- 14) postanowienia zmienne umowy – postanowienia umowy spółki zawartej przy wykorzystaniu wzorca umowy, które zgodnie z wzorcem mogą być modyfikowane przez wybór odpowiednich wariantów poszczególnych postanowień albo przez wprowadzenie odpowiednich danych w określone pola wzorca, umożliwiające ich wprowadzenie;
- 15) spółka, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy – spółkę, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, z wyłączeniem spółki utworzonej przy wykorzystaniu wzorca, której umowa została zmieniona w inny sposób niż przy wykorzystaniu wzorca;

16) doradca akcjonariusza do spraw głosowania – osobę prawną, która zawodowo i na zasadach komercyjnych zajmuje się analizowaniem informacji ujawnianych przez spółki publiczne lub pochodzących od spółek publicznych w celu ułatwienia akcjonariuszom tych spółek podejmowania decyzji dotyczących głosowania, przez przedstawianie badań, porad lub rekomendacji dotyczących głosowania związanych z wykonywaniem prawa głosu.

§ 2. Ilekroć w ustawie mowa jest o „umowie spółki”, należy przez to rozumieć także akt założycielski sporządzony przez jedynego wspólnika albo akcjonariusza spółki kapitałowej.

§ 2¹. Ilekroć w niniejszej ustawie, z wyłączeniem art. 300⁵²–300⁶⁷, albo odrębnej ustawie mowa jest o zarządzie lub członku zarządu spółki, w przypadku prostej spółki akcyjnej, w której powołano radę dyrektorów, należy przez to rozumieć, odpowiednio, radę dyrektorów lub dyrektora.

§ 2². Ilekroć w niniejszej ustawie mowa jest o:

1) udziale akcjonariusza w kapitale zakładowym spółki – w przypadku prostej spółki akcyjnej należy przez to rozumieć stosunek liczby akcji przysługujących temu akcjonariuszowi do liczby wszystkich akcji wyemitowanych w tej spółce;

2) wpisie zmiany wysokości kapitału zakładowego do rejestru – w przypadku prostej spółki akcyjnej należy przez to rozumieć wpis zmiany liczby akcji do rejestru.

§ 3. W przypadku gdy dwie spółki handlowe dysponują wzajemnie większością głosów obliczoną zgodnie z § 1 pkt 4 lit. a, za spółkę dominującą uważa się spółkę handlową, która posiada większy procent głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu drugiej spółki (spółki zależnej). W przypadku gdy każda ze spółek handlowych posiada równy procent głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu drugiej spółki, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę, która wywiera wpływ na spółkę zależną także na podstawie powiązania przewidzianego w § 1 pkt 4 lit. b–f.

§ 4. W przypadku gdy stosując kryteria przewidziane w § 3, nie można ustalić stosunku dominacji i zależności między dwiema spółkami handlowymi, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę handlową, która może wywierać wpływ na inną spółkę na podstawie większej liczby powiązań, o których mowa w § 1 pkt 4 lit. b–f.

§ 5. W przypadku niemożności ustalenia na podstawie § 3 i 4, która ze spółek jest spółką dominującą, obie spółki są spółkami wzajemnie dominującymi i zależnymi.

Rezygnacja członka zarządu spółki z pełnienia funkcji jako jednostronna czynność

Rezygnacja, wskutek której następuje wygaśnięcie stosunku organizacyjnego, powstałego między spółką kapitałową (art. 4 § 1 pkt 2 KSH) a osobą powołaną w skład zarządu, stanowi w obecnym stanie prawnym niewątpliwie jednostronną czynność prawną osoby powołanej w skład zarządu, analogiczną do wypowiedzenia zlecenia, wystarczy oświadczenie woli tej osoby o rezygnacji, a zgoda spółki na rezygnację nie jest wymagana.

(wyrok NSA z 8.8.2024 r., III FSK 1489/23)

Spółka komandytowa jako spółka osobowa

Artykuł 4 § 1 pkt 1 KSH wymienia podmioty zaliczone do kategorii spółek osobowych (spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa i spółka komandytowo-akcyjna), zatem polski ustawodawca konsekwentnie traktuje spółkę komandytową jako spółkę osobową. Uwzględniając obowiązujące przepisy prawa unijnego oraz prawa krajowego, stwierdzić należy, że polska spółka komandytowa, jako niespełniająca kryteriów spółki kapitałowej, nie podlega przepisom dyrektywy Rady 2008/7/WE z 12.2.2008 r. dotyczącej podatków pośrednich od gromadzenia kapitału. W świetle natomiast przepisów prawa krajowego nie ma podstaw prawnych do nieobejmowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych wniesienia lub podwyższenia wkładów do tej spółki.

(wyrok WSA w Szczecinie z 21.2.2018 r., I SA/Sz 1040/17)

Ustawowa definicja głosu i bezwzględnej większości a przebieg zgromadzenia wspólników

Ustalony sposób głosowania na zgromadzeniu wspólników nie może ograniczać wykonywania uprawnień wspólnika wynikających z udziału.

(wyrok SN z 24.6.2005 r., V CK 779/04)

Zasada prawdziwego i rzetelnego obrazu spółki w rocznym sprawozdaniu finansowym

W przypadku transakcji nabycia przez spółkę akcyjną finansowych środków trwałych, za które przewidziano zapłatę ceny w ratach rozłożonych na dłuższy okres bez odsetek w warunkach, które są podobne do warunków pożyczki, zasadę prawdziwego i rzetelnego obrazu spółki wyrażoną w art. 2 ust. 3 dyrektywy Rady 78/660/EWG z 25.7.1978 r. wydanej na podstawie art. [44 ust. 2 lit. g) WE], w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek (Dz.Urz. UE L z 1978 r., Nr 222, s. 11; aktualnie: zob. art. 4 ust. 3 dyrektywy 2013/34/UE, Dz.Urz. UE L z 2013 r., Nr 182, s. 19) należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie stosowaniu metody księgowania, która przewiduje ujęcie po stronie kosztów w rachunku zysków i strat skonta, według stopy rynkowej, związanego z odnoszącym się do tego nabycia długiem, którego okres spłaty jest dłuższy niż rok i który nie prowadzi do powstania prawa do odsetek, oraz ujęcie ceny nabycia tych środków trwałych w bilansie po stronie aktywów po odjęciu wspomnianego skonta.

(wyrok TS z 23.4.2020 r., C-640/18)

Artykuł 5. [Ogłaszanie dokumentów, organ publikacyjny]

§ 1. Dokumenty i informacje o spółce kapitałowej oraz spółce komandytowo-akcyjnej wymagają ogłoszenia lub złożenia dokumentu lub informacji do sądu rejestrowego, z uwzględnieniem przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym.

§ 2. Ogłoszeniu podlegają również informacje o osiągnięciu lub utracie przez spółkę handlową pozycji dominującej w spółce akcyjnej. Statut może przewidywać, że zamiast ogłoszenia wystarczy zawiadomić wszystkich akcjonariuszy listami poleconymi albo na adresy do doręczeń elektronicznych, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. poz. 2320), zwane dalej „adresami do doręczeń elektronicznych”.

§ 3. Wymagane przez prawo ogłoszenia pochodzące od spółki są publikowane w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Umowa spółki albo statut może nałożyć obowiązek ogłoszenia również w inny sposób.

§ 4. Złożenie przez spółkę wniosku o ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym o zdarzeniu podlegającym obowiązkowi publikacji zgodnie z § 2 powinno być dokonane w terminie dwóch tygodni od zajścia zdarzenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 5. Spółka akcyjna i spółka komandytowo-akcyjna prowadzą własne strony internetowe i zamieszczają także na tych stronach, w miejscach wydzielonych na komunikację z akcjonariuszami, wymagane przez prawo lub ich statuty ogłoszenia pochodzące od spółek.

Harmonizacja art. 5 KSH z przepisami UE

Obowiązek ogłaszania wpisów do Rejestru w MSiG mieści się w ramach wymogu ogłaszania dokumentów i informacji o spółce kapitałowej oraz spółce komandytowo-akcyjnej – wprowadzonego art. 5 § 1 KSH. Przepis ten z kolei jest wyrazem harmonizacji KSH z przepisami UE, w szczególności z pierwszą dyrektywą z 9.3.1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek, w rozumieniu art. 58 ak. 2 Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno współników, jak i osób trzecich (68/151 EWG) (Dz.Urz. WE L Nr 65 z 14.3.1968 r., s. 8 ze zm.) Jak wynika z preambuły tego aktu, Rada Wspólnot Europejskich miała na uwadze, że koordynacja przepisów prawa krajowego dotyczących jawności, ważności zobowiązań spółek oraz ich nieważności ma szczególne znaczenie, w szczególności w celu zapewnienia ochrony interesów osób trzecich; że ochrona osób trzecich musi być zapewniona w drodze przepisów ograniczających w możliwie najszerszym zakresie przyczyny nieważności zobowiązań zaciągniętych w imieniu spółki oraz że w celu zapewnienia pewności prawnej w stosunkach między spółką a osobami trzecimi, jak też między współnikami, niezbędne staje się ograniczenie przypadków nieważności oraz retroaktywnego skutku orzeczenia nieważności i ustalenie krótkiego terminu dla sprzeciwu osoby trzeciej wobec takiego orzeczenia.

(postanowienie NSA z 15.12.2010 r., II GSK 1407/10)

Artykuł 6. [Spółka dominująca i zależna]

§ 1. Spółka dominująca ma obowiązek zawiadomić spółkę kapitałową zależną o powstaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, pod rygorem zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji albo udziałów spółki dominującej reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego spółki zależnej.

§ 2. Nabycie lub wykonywanie praw z akcji albo udziałów przez spółkę albo spółdzielnię zależną uważa się za nabycie albo wykonywanie praw przez spółkę dominującą.

§ 3. Uchwała zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia, powzięta z naruszeniem § 1, jest nieważna, chyba że spełnia wymogi kworum oraz większości głosów bez uwzględnienia głosów nieważnych.

§ 4. Akcjonariusz, wspólnik, członek zarządu albo rady nadzorczej spółki kapitałowej może żądać, aby spółka handlowa, która jest wspólnikiem albo akcjonariuszem w tej spółce, udzieliła informacji, czy pozostaje ona w stosunku dominacji lub zależności wobec określonej spółki handlowej albo spółdzielni będącej wspólnikiem, albo akcjonariuszem w tej samej spółce kapitałowej. Uprawniony może żądać również ujawnienia liczby akcji lub głosów albo liczby udziałów lub głosów, jakie spółka handlowa posiada w spółce kapitałowej, o której mowa w zdaniu pierwszym, w tym także jako zastawnik, użytkownik lub na podstawie porozumień z innymi osobami. Żądanie udzielenia informacji oraz odpowiedzi powinny być złożone na piśmie.

§ 5. Odpowiedzi na pytania określone w § 4 należy udzielić uprawnionemu oraz właściwej spółce kapitałowej w terminie dziesięciu dni od dnia otrzymania żądania. Jeżeli żądanie udzielenia odpowiedzi doszło do adresata później niż na dwa tygodnie przed dniem, na który zwołano zgromadzenie wspólników albo walne zgromadzenie, bieg terminu do jej udzielenia rozpoczyna się w dniu następującym po dniu, w którym zakończyło się zgromadzenie wspólników albo walne zgromadzenie. Od dnia rozpoczęcia biegu terminu udzielenia odpowiedzi do dnia jej udzielenia zobowiązana spółka handlowa nie może wykonywać praw z akcji albo udziałów w spółce kapitałowej, o której mowa w § 4 zdanie pierwsze.

§ 6. Przepisy § 1, 2, 4 i 5 stosuje się odpowiednio w razie ustania stosunku zależności. Obowiązki określone w tych przepisach spoczywają na spółce, która przestała być spółką dominującą.

§ 7. Przepisy § 1–6 nie naruszają przepisów odrębnych ustaw dotyczących obowiązku zawiadomienia o nabyciu akcji, udziałów lub o uzyskaniu pozycji dominującej w spółce handlowej albo spółdzielni. W razie zbiegu przepisów, które nie mogą być stosowane łącznie, stosuje się przepisy tej ustawy, która przewiduje surowsze obowiązki lub sankcje.

Nieвозможность wykonywania praw z akcji; uprawnienie przewodniczącego walnego zgromadzenia do decydowania o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu

1. Wąska interpretacja art. 6 § 5 zd. 3 KSH, utożsamiająca przewidzianą w nim sankcję z wyłączeniem możliwości wykonywania prawa głosu, jest sprzeczna z jego literalną treścią. W przepisie jest wszak mowa o niemożliwości „wykonywania praw z akcji”, czyli nie tylko „wykonywania prawa głosu” (jak w art. 6 § 1 KSH), lecz – zgodnie z trafnym poglądem panującym w doktrynie – wykonywania wszystkich praw udziałowych (w tym prawa uczestnictwa w zgromadzeniu udziałowców, prawa żądania informacji od zarządu spółki czy też prawa zaskarżenia uchwały).

2. W sytuacji, w której istnieje spór co do tego, czy akcjonariusz otrzymał z odpowiednim wyprzedzeniem skierowane do niego zapytanie, o którym mowa w art. 6 § 4 KSH, oraz czy akcjonariusz, który z takim zapytaniem wystąpił, był do tego uprawniony, nie ma podstaw do tego, aby zarząd spółki oraz przewodniczący walnego zgromadzenia sami mogli decydować o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu. Jeżeli członkowie zarządu lub uczestnicy walnego zgromadzenia uważają, że akcjonariusz nie mógł skutecznie uczestniczyć w walnym zgromadzeniu, chociaż spełniał warunki formalne uczestnictwa, jedyną drogą kwestionowania prawa do udziału w walnym zgromadzeniu jest zaskarżanie uchwał podjętych z jego udziałem. W sytuacjach spornych ryzyko związane z błędnym niedopuszczeniem akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu jest większe niż w razie błędu przeciwnego: o ile bowiem przyjmuje się, iż uchwała podjęta bez udziału bezpodstawnie wyłączonego akcjonariusza jest sprzeczna z prawem w rozumieniu art. 425 § 1 KSH, o tyle uznaje się, że udział w głosowaniu akcjonariusza pozbawionego możliwości wykonywania praw z akcji nie powoduje nieważności uchwały w przypadkach określonych w art. 6 § 3 KSH (stosowanym *per analogiam*).

3. Niezależnie od dyskusyjności możliwości wyróżnienia i szczególnej oceny kategorii przypadków „oczywistych”, w ramach których przewodniczący walnego zgromadzenia powinni mieć (na podstawie art. 410 KSH) kompetencję do decydowania o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu, nie powinno być wątpliwości, że tego rodzaju przypadek nie zachodzi wówczas, gdy podstawą decyzji przewodniczącego o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w zgromadzeniu na podstawie art. 6 § 5 zd. 3 KSH było jedynie zawiadomienie pochodzące od innego akcjonariusza, o bezskutecznym skierowaniu w dość odległej przeszłości żądania udzielenia informacji określonych w art. 6 § 4 KSH, a adresatowi żądania (i sankcji) nie zapewniono odpowiedniej możliwości ustosunkowania się do tego zarzutu.

(wyrok SN z 14.2.2019 r., IV CSK 57/18)

Charakter obowiązku akcjonariusza wynikającego z art. 6 KSH

Artykuł 6 KSH nakłada na akcjonariusza obowiązek informacyjny, którego niespełnienie wiąże się z sankcją powstającą *ex lege* w postaci zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji. Powyższy obowiązek nie stanowi dobrowolnie zaciągniętego zobowiązania, lecz zbliżony jest do norm o charakterze publicznoprawnym, mających na celu ochronę interesów spółki.

(*postanowienie SN z 26.1.2011r., IV CSK 284/10*)

Artykuł 7. (uchylony)

Artykuł 7¹. [Wykorzystanie wzorców udostępnionych w systemie teleinformatycznym]

§ 1. Jeżeli przepis ustawy tak stanowi, zawarcie umowy spółki lub wykonanie innej czynności dotyczącej spółki może nastąpić także przy wykorzystaniu wzorca umowy lub innych wzorców udostępnionych w systemie teleinformatycznym.

§ 2. Czynności, o których mowa w § 1, są wykonywane w systemie teleinformatycznym za pośrednictwem konta, o którym mowa w art. 53d ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Artykuł 8. [Zdolność; firma]

§ 1. Spółka osobowa może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana.

§ 2. Spółka osobowa prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą.

Spółka osobowa a sytuacja prawna wspólników; pozwolenie na budowę a interes prawny wspólników

1. Zgodnie z art. 8 KSH, spółki osobowe są podmiotami prawa, mają zatem zdolność prawną. Spółka jawna jest spółką osobową (art. 22 ust. 1 KSH). Z tego wynikają określone konsekwencje prawne polegające przede wszystkim na tym, że należy ją traktować jako osobny od wspólników podmiot.

2. Z art. 28 KSH regulującego majątek spółek nie ma podstaw do wyprowadzenia interesu prawnego wspólników do wniesienia odwołania od decyzji w sprawie stwierdzenia w części nieważności decyzji o pozwoleniu na budowę i odmawiającej w pozostałym zakresie stwierdzenia jej nieważności. Mienie wniesione jako wkład do spółki w czasie jej powstawania i istnienia spółki jest majątkiem spółki, a nie jej wspólników. Nie można zatem na tej podstawie wyprowadzić interesu prawnego wspólników.

(*wyrok NSA z 6.2.2019 r., II OSK 1101/17*)

Spółka osobowa jako podmiot postępowania procesowego

Z art. 8 § 1 KSH w powiązaniu z art. 33¹ § 1 KC wynika wyraźnie, że spółka jawna jest odrębnym od wspólników podmiotem procesowym, wobec czego proces spółki jawnej nie jest równocześnie procesem jej wspólników.

(postanowienie NSA z 3.11.2011 r., I FZ 268/11)

Spółka osobowa jako podmiot uprawniony do uzyskania przekształcenia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w prawo własności

Zgodzić się należy ze stroną skarżącą, że art. 1 ust. 1 i 3 ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości należy stosować, mając na uwadze treść art. 33¹ KC. Przepis ten nakazuje bowiem odpowiednie stosowanie przepisów o osobach prawnych do jednostek organizacyjnych, którym ustawa przyznaje zdolność prawną (...). Posługując się argumentami wykładni celowościowej, wskazać bowiem należy, że brak jest racjonalnych podstaw do wyłączenia spółek osobowych, w tym spółek komandytowych z zakresu działania ustawy o przekształceniu.

(wyrok WSA w Gliwicach z 3.4.2014 r., II SA/GI 1825/13)

Przedstawienie do potrącenia wierzytelności spółki przez wspólnika swojemu wierzycielowi

Spółka jawna jest odrębnym podmiotem prawa, mającym zdolność prawną, zdolność do czynności prawnych, zdolność sądową, swój własny, niezależny od wspólników majątek i jest od nich wyodrębniona również organizacyjnie. Wspólnik nie może przedstawić do potrącenia wierzytelności spółki swojemu wierzycielowi. Brak podstaw do dochodzenia roszczeń spółki jawnej wobec jej dłużników przez jednego z jej wspólników na swoją rzecz.

(wyrok SA we Wrocławiu z 20.11.2012 r., I ACa 1180/12)

Spółka jawna jako właściciel samochodu

Skoro zatem spółka jawna nabyła własność przedmiotowych pojazdów samochodowych (zob. umowy sprzedaży pojazdów, których stroną jest spółka), to tym samym korzysta ze statusu właściciela tych pojazdów i posiada wynikające z tego faktu uprawnienia właściciela obejmujące też prawo wystąpienia z wnioskiem o ich rejestrację i bycia stroną w takim postępowaniu.

(wyrok NSA z 13.9.2001 r., II SA 1722/00)

Status postępowania sądowego w razie likwidacji spółki osobowej będącej jej stroną

Spółka jawna jest odrębnym od wspólników podmiotem procesowym. Wykreślenie spółki jawnej z rejestru przedsiębiorców powoduje utratę przez nią zdolności sądowej. Utrata zdolności sądowej powoduje natomiast konieczność zawieszenia postępowania z urzędu.

(postanowienie SN z 10.11.2005 r., II CK 320/05)

Wkład niepieniężny do spółki komandytowej – konsekwencje podatkowe

Wniesienie wkładu niepieniężnego do spółki komandytowej nie powoduje powstania przychodu. W obowiązujących przepisach prawa, a w szczególności w ustawie z 26.7.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych brak jest unormowań, że wkład niepieniężny do spółki komandytowej rodzi skutki podatkowe. Takim przepisem nie będzie art. 14 ust. 2 pkt 1 PODOFizU, gdyż w wyniku wniesienia aportu przez spółkę osobową do innej spółki komandytowej, spółka obejmie jako komandytariusz udziały w spółce komandytowej bez odpłatności. W konsekwencji należy przyjąć, że jeżeli pewne zdarzenie – wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) do spółki komandytowej – jest neutralne podatkowo – nie rodzi przychodu, bezprzedmiotowe jest zajmowanie stanowiska co kosztów uzyskania nieistniejącego przychodu.

(wyrok WSA w Warszawie z 24.6.2010 r., III SA/Wa 1894/09)

Spółka osobowa jako strona kontraktu menedżerskiego

Spółka jawna może zawrzeć umowę o zarządzanie (o charakterze menedżerskim) z innym podmiotem gospodarczym. Z natury rzeczy, faktycznym wykonaniem poszczególnych zadań wynikających z umowy musi zająć się osoba fizyczna, tak jak w przypadku realizacji jakichkolwiek innych usług. W konsekwencji realizacji umowy o zarządzanie spółka jawna uzyska dochód, który dzielony jest między jej wspólników, w tym również tych, którzy nie uczestniczyli w faktycznym wykonywaniu zadań związanych z wykonaniem kontraktu menedżerskiego. Całego wynagrodzenia z tytułu wykonanej umowy nie można przypisywać osobie faktycznie wykonującej te usługi, bowiem odbywa się to na podstawie kontraktu zawartego ze spółką jawną, a osoba fizyczna nie działała w imieniu własnym, tylko spółki. Podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych jest osoba fizyczna, a nie spółka jawna, ale określenie wysokości uzyskanego przez nią dochodu do opodatkowania może mieć miejsce dopiero po ustaleniu dochodu osiągniętego przez tę spółkę.

(wyrok WSA w Gliwicach z 25.2.2009 r., I SA/Gl 1045/08)

Znaczenie wyroku wydanego przeciwko wspólnikom spółki cywilnej w sytuacji przekształcenia tej spółki w spółkę jawną

Przyznanie na mocy art. 8 § 1 KSH spółce osobowej zdolności sądowej i procesowej ma taki skutek, że brak jest podstaw do przyjęcia, aby wyrok wydany przeciwko wskazanym z imienia i nazwiska wspólnikom spółki cywilnej, która to spółka jeszcze przed wytoczeniem powództwa przekształciła się z mocy prawa w spółkę jawną, mógł mieć skutek powagi rzeczy osądzonej również przeciwko tej spółce jawnej.

(wyrok SA w Szczecinie z 30.10.2013 r., I ACa 518/13)

Artykuł 9. [Zmiana umowy spółki]

Zmiana postanowień umowy spółki wymaga zgody wszystkich wspólników, chyba że umowa stanowi inaczej.

Niedopuszczalność zmiany umowy spółki komandytowej przez mniejszość wspólników

Dopuszczenie dokonania zmiany umowy spółki będącej spółką osobową mniejszością głosów i to dodatkowo komandytariuszy stanowi wyjście poza dyspozytywny charakter normy art. 9 KSH, a co więcej narusza naturę spółki komandytowej.

(postanowienie SO w Warszawie z 18.10.2018 r., XXIII Ga 1201/18)

Zmiana umowy istniejącej spółki komandytowej

Jeżeli członek zarządu spółki z o.o. jest wraz z tą spółką wspólnikiem spółki komandytowej, do wyrażenia przez spółkę z o.o. zgody na zmianę umowy spółki komandytowej – wymaganej na podstawie art. 9 KSH – ma zastosowanie art. 210 § 1 KSH.

(uchwała SN z 7.9.2018 r., III CZP 42/18)

Artykuł 10. [Przeniesienie praw i obowiązków wspólnika]

§ 1. Ogół praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej może być przeniesiony na inną osobę tylko wówczas, gdy umowa spółki tak stanowi.

§ 2. Ogół praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej może być przeniesiony na inną osobę tylko po uzyskaniu pisemnej zgody wszystkich pozostałych wspólników, chyba że umowa spółki stanowi inaczej.

§ 3. W przypadku przeniesienia ogółu praw i obowiązków wspólnika na inną osobę za zobowiązania występującego wspólnika związane z uczestnictwem w spółce

osobowej i zobowiązania tej spółki osobowej odpowiadają solidarnie występujący wspólnik oraz wspólnik przystępujący do spółki.

§ 4. Przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, może nastąpić przy wykorzystaniu wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym. Oświadczenia zbywcy i nabywcy wymagają w takiej sytuacji opatrzenia kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

§ 5. Oświadczenia woli złożone w sposób, o którym mowa w § 4, są równoważne z oświadczeniami woli złożonymi w formie pisemnej.

Przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej

Przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej uregulowane zostało w art. 10 KSH, natomiast wystąpienie ze spółki w art. 65 KSH. Hipotezy, przesłanki oraz sposób wykonania przywołanych przepisów są normatywnie odrębne i nie są takie same. Dlatego normatywnego pojęcia przeniesienia na inną osobę ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej nie można zasadnie utożsamiać z normatywnym pojęciem wystąpienia wspólnika ze spółki osobowej, o którym stanowi art. 12 ust. 4 pkt 3a lit. b *ab initio* oraz art. 12 ust. 4 pkt 3c *in fine* PDOPrU.

(wyrok NSA z 13.10.2020 r., II FSK 1614/18)

Chwila utraty członkostwa w spółce jawnej

Wpis określonego podmiotu do Krajowego Rejestru Sądowego jako wspólnika spółki jawnej, w tym także jego wykreślenie, ma charakter deklaratoryjny. O tym, czy dany podmiot jest wspólnikiem spółki jawnej, decyduje nie wpis, a zdarzenie prawne, z którym przepisy prawa materialnego wiążą skutek prawny w postaci nabycia lub utraty statusu wspólnika tej spółki. W przypadku umowy przeniesienia ogółu praw i obowiązków, o której mowa w art. 10 § 1 KSH, chwilą utraty członkostwa w spółce jawnej jest data wskazana w umowie, a w razie jej braku – data skutecznego jej zawarcia.

(postanowienie SA w Katowicach z 30.6.2020 r., V AGz 19/20)

Niedopuszczalność zbycia części udziału w spółce osobowej

Zbycie procentowe „udziałów” w spółce osobowej (części tego udziału) godzi w integralność udziału jako konglomeratu uprawnień o charakterze majątkowo-korporacyjnym i jest niedopuszczalne.

(postanowienie SO w Bydgoszczy z 13.5.2009 r., VIII Ga 23/09)

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl